

Ценностни аспекти на педагогическото ежедневие
Value Aspects of the Pedagogical Daily Round

АТЕЛИЕТО ПО ИНТЕРЕСИ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА – СРЕДСТВО ЗА СОЦИАЛИЗИРАНЕ НА ДЕЦАТА И ХУМАНИЗИРАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

Румяна Кирилова

ЦДГ „Юнско въстание“ – Плевен

Резюме. С изграждане на ателие за работа по интереси в библиотеката на детската градина се цели да се създаде ранен интерес към книгите и литературата за деца. С включването на представители на обществеността – писатели, актьори, библиотекари, учители от други учебни заведения и родители, в разговорите с децата се предават по непринуден начин знания на децата, обогатяват се уменията за общуване, формират се модели на поведение. Работата по програма „e- Twinning“ спомага за включване във взаимодействието на учители и деца от различни националности, което обогатява възможностите за опознаване на други традиции и обичаи, за възпитаване на разбиране и толерантност.

Keywords: workshop of interests, socialization, humanization of the interaction

Във формирането на детската личност през предучилищния период голяма роля имат институциите, стоящи най-близо до детето – семейството, детската градина, представители на обществото. При взаимодействието си с тях детето наблюдава и усвоява междуличностни отношения, образци на поведение, форми на нравствени ценности.

Мария Монтесори още през 30-те години на миналия век казва, че „детето намира убежище, където ще почувства, че душата му е разбрана и активността му ще може да се упражнява“.

Чрез този доклад се споделя опитът на ЦДГ „Юнско въстание“ – Плевен, за изграждане на модел на взаимодействие чрез осъществяване на формалното и неформалното общуване между детска градина, семейство и институции за работа, свързана с изграждане на ранен читателски интерес у децата чрез включването им в ателие за дейности по интереси и в проект по програма „e- Twinning“. Приоритетите, които се поставят, са свързани с търсене на възможности за развиване на потенциала на всяко дете, за да може да бъде в състояние по-бързо да се адаптира в различните ситуации, в които ще попадне.

В създадената през 2006 год. библиотека в детската градина се организира ателие за дейности по интереси. Целта е да се създаде ранен интерес към книгите и литературата за деца. Организацията на взаимодействието е направена така, че в процеса на общуване с децата в детското заведение се включват представители на обществеността и родителите, които предават опит и знания на децата, като при посещенията си в библиотеката-ателие даряват книги, които са оставили следа у тях самите от детските им години. По този начин, чрез обединяването на формалното и неформалното обучение, децата получават знания, които им осигуряват възможност за придобиване на преносими, основни компетентности на родния език, за работа в екип, в областта на културата и творческите изяви и гражданското образование. Чрез тяхното формиране се дава възможност за личностно развитие, социално включване и повишаване на мотивацията за учебен труд. Потребностите на детето се извеждат на преден план посредством хуманизирането на педагогическото взаимодействие, в което всеки участник е значим. Съгласно теориите на К. Роджърс и А. Маслоу взаимодействието с детето трябва да се гради върху хуманистичните му потребности и със стремеж за непрекъснато личностно израстване, което според Роджърс е „същността на човешката природа“. За да се осъществи това, детето трябва да е информирано, да има знания, умения, които в известен смисъл то получава и чрез литературните произведения. Често това е ключът към смисъла на постъпките, спомага за обръщане към собственото „Аз“ във взаимодействието със света.

Хуманистичната теория е най-тясно свързана с теорията за социализацията на личността, като изтъква уважението на човешката личност, зачитане на правата ѝ, без грубо вмешателство като приоритет в съвременния възпитателен процес.

Глински, разглеждайки етапите на социализация на детската личност, изтъква, че ранната социализация – периодът до постъпване в училище, е с най-важно значение и оставя своя отпечатък върху следващите, тъй като тогава се формират основните свойства и качества на личността. Според автора семейството е главният фактор, защото тук най-активно действат механизмите, които условно се наричат „неосъзнати“ – подражание, идентифициране с любим човек или герой, внушение и други.

Вулфов също пише за ролята на семейството, но визира и сътрудничеството с детското заведение като социално-педагогическо явление и положителните промени, които настъпват във взаимодействащите страни чрез различни общи дейности, осъществени в партньорство.

Вълканова подчертава, че факторите, които влияят за социализацията на детето, са: „социалните институции, повишаващи равнището на активност на детето, и усложненото вариативно изменение на целите, методите и средствата на социализация“. Тези взаимоотношения най-добре се проявяват в худо-

жествено-творческите дейности в ателиетата по интереси. Чрез тях се оптимизира средата по посока предлагане на занимания според възможностите и интересите в момента според желанието и настроението, но въпреки това с голям ефект за бързо и непринудено обогатяване на знанията и опита. Свободата, която детето има за движение, общуване с деца не само от собствената група, за занимание толкова време, колкото е потребно, правят тази форма на организация желана и любима. Взаимодействайки със своите връстници и с деца от други възрастови групи, членове на педагогическите екипи, родители и общественици, присъстващи като гости, детето непринудено се адаптира към спазване на социални норми на поведение в групата, от една страна, а от друга, се индивидуализира собственото субективнолично познание, като се формира гъвкав Аз-образ и активно се възпроизвеждат социални знания и умения. Така, общувайки в ателието, детето нагажда собствените мотиви за дейност и взаимодействие с реализирането на груповата цел, което пък е предпоставка за интегриране в групата и изживяване на удовлетвореност. Разбира се, тук от съществото значение е майсторството на учителите за организиране на дейността така, че тя да е насочена към конкретните идеи и потребности на децата. Без ненужен дидактизъм, а чрез стимулиране на интереси, в обстановка, която провокира и дава възможност за избор, за взаимодействие и контакти, резултатите са значително по-добри, а работата на учителите по-интересна и продуктивна. Грубото вмешателство е не само ненужно, но и вредно, затова децата се насочват, обяснява се с какви видове дейности може да се занимават, без да се ограничават и направляват. В работата се използва следната структура:

- разбиране и ориентиране в задачата;
- дейност за изпълнение на задачата – взаимодействие с партньори. Проява на творчество и емоционално удовлетворение и индивидуалност;
- самопредставяне чрез обсъждане, предлагане, контрол и самоконтрол на дейността.

Вариантите на работа се свързват с:

- групово ориентиране в задачата и индивидуална реализация – тук контролът е групов;
- индивидуално ориентиране в задачата, планиране на действията за осъществяване на целта – контролът е групов;
- задачата се планира индивидуално, а се реализира групово – контролът е групов.

В процеса на взаимодействие в ателието учителят проуча и оценява възможностите на всяко дете. По този начин се следи неговото развитие, като за потвърждаване на резултатите се използват разговори и анкети с родителите. Така може да се направи навременна корекция или насочване, да се констатира напредъкът в развитието.

Отчитайки факта, че съвременните младежи все по-малко четат, се поставя въпросът за провокиране на ранен читателски интерес у децата, дори още преди самите те да са започнали самостоятелно да четат. Ателието-библиотека в детската градина спомага за това, като в него учителите осъществяват взаимодействие както между деца от различна възраст, така и с родители и членове на семействата. По проект на програма „e-Twinning“ на няколко пъти се организира читателски маратон, който привлича родители, баби и дядовци, по-големи братя и сестри, студенти от Педагогическия колеж в Плевен. Децата се организират в малки групи, в зависимост от моментното желание, и им се предлагат различни произведения от литературните жанрове. По този начин педагозите се ориентират и за преобладаващите интереси в различните възрастови групи. Проектът, по който се работи по „e-Twinning“ с партньори от Полша, Румъния и Турция, размяната на народни приказки, илюстриране на приказка на други народи дава възможност и за опознаване на други традиции и обичаи, за възпитаване на разбиране и толерантност. Виодеоконферентните връзки, осъществени по време на читателския маратон, стимулират децата за желание за изява и разбиране, че въпреки езиковите различия приказките носят добрина, позитивизъм и настроение. Това начинание провокира в децата желание да им се чете и в семейството. Така, ангажирайки родителите, се търсят подходящи произведения, илюстрират се, правят се изложби, разменят се книги.

От практическата дейност чрез взаимодействие в ателието-библиотека детските учители са убедени, че добре подбраната детска книга въздейства върху чувствата и емоциите на децата, оказва влияние за формирането на детската личност по непринуден и приятен начин, дава знания за различни народи и култури, за философски и морални норми на поведение и отношение. Работата по усвояване на родния език се обогатява и по отношение на речника, като родителите констатираят и съществен напредък в точността и гладкостта на изказването. Тези първи положителни промени мотивират родителите да станат наши партньори във взаимодействието в детската градина: чрез участие в пряката работа в ателието като съорганизатори на различни срещи, празници и проекти, чрез съдействие за обогатяване на книжния фонд с книги, които са вече прочетени въщи, но биха били интересни за други деца. Така се появи идеята за пътуващата книга, която, подарена от някой гост на ателието, „обхожда“ домовете на децата. Родителите я прочитат, коментират с децата си, а децата изразяват преживяното в рисунки.

Тази форма на работа дава възможност чрез правилен подбор на книга да се въздейства на детето, като дори се подсказват правилните модели на поведение, отношение и опазване на самата книга.

В ателието като партньори се привличат общественици – писатели, актьори, библиотекари, учители от други учебни заведения, които в разговорите с децата предават по непринуден начин знания, насищат общуването с положителни емоции. Чрез срещите с хора извън най-близкото си обкръжение децата обогатяват своите умения за общуване, усвояват знания и модели на поведение.

Осъществяването на тази форма на организация на взаимодействие изисква непрестанна квалификация на учителите. Само така биха могли да се избегнат шаблонността и формализмът в работата. Работата в ателие изисква по-задълбочено изучаване и познаване на възрастовите и индивидуалните особености на всяко дете, неговите предпочитания и интереси. Само така педагогът ще е в състояние да прецени какво детето може, какво желае и какво може да научи. Използването на разнообразни подходи задълбочава детския интерес. Много важни са одобрението и подкрепата на възрастните. Използването на интегралния подход е необходимо за свободния избор – вида на дейността, материала, партньорството. Ситуационният подход дава възможност за оптимално съчетаване на фронталната и индивидуалната работа. Важни са и предварителната подготовка и организация на средата, преценката как най-добре да се стимулира детето, как да го напътстваме деликатно, кога трябва да се помогне за реализиране на целта. Учителят трябва да има готовност да отговаря на многобройните въпроси, които спонтанно възникват, да вдъхва доверие у детето. Тъй като в ателието взаимодействат както връстници, така и деца от други възрасти, средата трябва да се организира така, че да дава възможност и за по-добра социална ориентация и интеграция и за в бъдеще. Владееенето на „мярката“ от страна на педагога е от важно значение. Ако при 3–4-годишните деца им се помага конкретно и заедно с детето се стига до извеждане на резултата, то при 5–6-годишните учителят е консултант и съмишленик. Педагозите следят как и с какво би могло да се промени или обогати ателието, тъй като реакциите на децата, въпросите, идеите подсказват каква е потребността и как се развива интересът.

В резултат от работата по въвеждане на ателието за работа с художествена литература могат да се направят следните изводи:

1. Повишен интерес на децата към „четенето“ на детска литература, което е видно от увеличени брой заемани от библиотеката книги.

2. Наблюдавана е повишена мотивация у родителите, като партньори в съвместните мероприятия в ателието и в индивидуални посещения за заемане на книги за възрастни.

3. Подобрено е взаимодействието между деца от различни възрасти и членове на педагогическите екипи, което влияе благоприятно за социализацията на децата.

ЛИТЕРАТУРА

- Ангелов, Б. и др. (1993). *Детето и светът*. София: Просвета.
- Атанасов, Ж. (1963). *Книгата и детето*. София: Народна просвета.
- Бъчева С. (1990). Взаимодействие между училището и семейството, *Народна просвета*, 1.
- Велинова, Т. (1998). Проблеми на педагогическото взаимодействие в образователния процес, *Дом, дете, детска градина*, 5.
- Венгер, Л., Запорожец, А. (2002). *Хуманизация дошкольного воспитания*. Москва.
- Даскалова, Ф. (1993). *Книга за възпитанието на детето от раждането до училището*. София: Просвета.
- Делчева, Т. (2000). *Педагогическото взаимодействие с децата в ателиетата по интереси в детската градина*. Варна.
- Костова, Н. (2000). *Педагогическото взаимодействие с децата в ателието по интереси в детската градина*. Варна.
- Христова, Р. (1990). Детето – активен субект в педагогическия процес. *Предучилищно възпитание*, 10.

THE WORKSHOP OF INTERESTS IN KINDERGARTEN – A WAY OF SOCIALIZING THE CHILDREN AND HUMANIZATION OF THE INTERACTION

Abstract. Setting up a workshop of interests in the library at the kindergarten aims to create an early interest in books and literature for children. The inclusion of society presenters – such as writers, actors, librarians, teachers from other schools and parents – in children's conversations is a way of easy learning, enrichment of social skills, and forming of models of behavior. Working on the project “e-Twinning” helps the interaction between teachers and children from different nationalities which enriches the capabilities of familiarizing with other traditions and customs, it teaches understanding and tolerance.

Roumyana Kirilova

✉ Kindergarten „Yunsko vastanie“
Pleven

E-mail: kirilova_cdg2@abv.bg